

Taalfamilies vergelijken

- Auteur:** Anna Kaal, vakdidactica MVT
- Instelling:** Vrije Universiteit Amsterdam - *Lerarenacademie*
- Vak:** Taaloverstijgend, alle vreemde talen
- Doelgroep:** onderbouw havo/vwo
- Type:** Les/lessenreeks
- Duur:** 1 tot 2 lessen
- Thema:** taalbewustzijn, taalstructuren, taaloverstijgend

Samenvatting

Talen zijn in meer of mindere mate aan elkaar verwant. Dat is o.a. goed te zien aan woorden die op elkaar lijken. Deze werkvorm is erop gericht leerlingen bewust te maken van taalfamilies. Aan de hand van de cijfers 1 t/m 10 die in verschillende talen naast elkaar worden geplaatst, analyseren leerlingen zelf taal en gaan ze op zoek naar patronen. Welke talen horen bij elkaar? Hoe zit het met je eigen thuistaal? Uitstapjes kunnen worden gemaakt naar korte onderzoekjes naar taalfamilies en het bespreken van het beroep van 'taalmaker'.

Leerdoelen

- Leerlingen herkennen overeenkomsten en verschillen tussen talen aan de hand van de cijfers 1 t/m 10
- Leerlingen kunnen verschillende taalfamilies noemen en kenmerken van deze taalfamilies beschrijven
- Leerlingen passen taal creatief toe door eventueel zelf een taal te bedenken
- Leerlingen relateren kennis over taal aan de talen die ze zelf spreken en kennen

Inhoud

- Korte docentenhandleiding met materiaal voor de opdracht

Docenthandleiding

- 1) Introduceer het idee taalfamilie bij de leerlingen, bijv:

“Sommige talen lijken meer op elkaar dan andere talen. Het Duits vertoont veel meer overeenkomsten met het Nederlands dan het Spaans, maar verschilt nog meer van het Chinees. Dit komt doordat talen in meer of mindere mate aan elkaar verwant zijn. Als talen een gemeenschappelijke voorouder hebben dan zijn ze lid van dezelfde ‘taalfamilie’. In Europa behoren bijna alle talen tot de Indo-Europese taalfamilie die kan worden ingedeeld in vier grote subfamilies: de Germaanse talen (o.a. Nederlands, Duits, Engels), Romaanse talen (o.a. Frans, Spaans, Latijn), Slavische talen (o.a. Russisch, Pools, Kroatisch) en Indo-Iraanse talen (o.a. Sanskriet, Perzisch, Urdu). Daarnaast komen in Europa ook de Turkse taalfamilie (o.a. Turks) en de Finoegrische taalfamilie (o.a. Fins, Hongaars, Ests) voor (Baker, Don, & Hengeveld, 2012).” (Van den Broek & Kaal, 2020, p. 315).

Taalfamilies worden vaak weergegeven in een taalfamilieboom. Hiervan zijn mooie voorbeelden online te vinden als je zoekt op ‘language family tree’ (bijv. [hier](#)). Activeer tijdens de bespreking de voorkennis van je leerlingen. Wat weten ze al over taalfamilies?

- 2) Leerlingen gaan in duo’s aan de slag. Knip van tevoren onderstaand diagram, waarin de getallen 1 t/m 10 in verschillende talen staan weergegeven, uit in strookjes per taal. Zorg ervoor dat de taalfamilies en de taal zelf niet zichtbaar zijn voor de leerlingen (kortom: knip deze informatie eraf), zodat ze echt stilstaan bij de taal. Het is handig om van tevoren enveloppen te maken, zodat de strookjes bij elkaar beschikbaar zijn. Je kunt er natuurlijk voor kiezen om zelf nog een taal of taalfamilie toe te voegen, bijvoorbeeld geïnspireerd op de meertalige achtergrond van leerlingen die in je klas zitten. Je kunt ook kiezen voor andere woorden dan getallen.

Germaanse talen										
Nederlands	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien
Duits	eins	zwei	drei	vier	fünf	sechs	sieben	acht	neun	zehn
Engels	one	two	three	four	five	six	seven	eight	nine	ten
Slavische talen										
Pools	jeden	dwa	trzy	cztery	pięć	sześć	siedem	osiem	dziewięć	dziesięć
Kroatisch	jedan	dva	tri	četiri	pet	šest	sedam	osam	devet	deset
Tsjechisch	jedna	dva	tři	čtyři	pět	šest	sedm	osm	devět	deset
Romaanse talen										
Frans	un	deux	trois	quatre	cinq	six	sept	huit	neuf	dix
Spaans	uno	dos	tres	cuatro	cinco	seis	siete	ocho	nueve	diez
Roemeens	unu	doi	trei	patru	cinci	sase	sapte	opt	noua	zece
Indo-Iraans										
Koerdisch	yek	du	sê	çar	pênc	şeş	heft	heşt	neh	deh
Urdu*	aik	dou	teen	chaar	paanch	chhay	saat	aatth	nau	dus
Perzisch*	yek	do	se	chahaar	panj	shesh	haft	hasht	noh	dah

Artistieke talen										
Dothraki	at	akat	sen	tor	mek	zhinda	fekh	ori	qazat	thi
Klingon	wa'	cha'	wej	loS	vagh	jav	Soch	chorgh	Hut	wa'maH

*fonetische schrijfwijze

- 3) Vertel dat je op zoek bent naar 4 taalfamilies (je zegt nog niet welke taalfamilies het zijn). Bij elke taalfamilie horen drie talen. Er blijven twee talen over die nergens bij passen (dit zijn de artistieke talen Dothraki en Klingon, speciaal gemaakt voor respectievelijk de HBO-serie *Game of Thrones* en de serie *Star Trek*). De leerlingen bespreken de opdracht in duo's. Hiervoor hebben ze maximaal 15 minuten.
- 4) Als de leerlingen de talen bij elkaar hebben gevonden, bied je ze de talen/taalfamilies aan. Bespreek hoe ze de relatie tussen talen niet alleen zullen tegenkomen bij getallen, maar ook bij andere woorden. Dit kan aanleiding zijn voor een gesprek over taalverandering (hoe beïnvloeden talen elkaar, bijvoorbeeld door het gebruik van leenwoorden, etc.). Ook is het leuk om stil te staan bij de verschillende taalfamilies die in je klas vertegenwoordigd zijn; zijn er leerlingen met andere thuishalen dan het Nederlands?
- 5) Ter verdieping kun je hier een onderzoekje aan koppelen en leerlingen zelf informatie over de taalfamilies laten opzoeken, naar de uitspraak laten luisteren, etc. Laat ze bijvoorbeeld in groepen van 4 of 5 een korte spreekbeurt of kennisclip maken waarin ze de taalfamilie, en voorbeelden van talen in de familie, belichten. Een leuk staartje is om met ze te bespreken dat het beroep van 'taalmaker' bestaat. Kijk bijvoorbeeld naar dit filmpje waarin 'language creator' David J. Peterson beschrijft hoe hij o.a. voor *Game of Thrones* een taal bedacht: <https://www.youtube.com/watch?v=vDD7bQTbVsk> In de lessenreeks 'Een taal leren: hoe werkt dit' ([ook op deze site](#)) vind je bij les 4 een werkblad als aanzet voor het maken van een eigen taal. Ook dit kan een leuke vervolgoopdracht zijn om leerlingen mee aan de slag te zetten.

Korte verantwoording

Deze opdracht is geïnspireerd door ideeën voor taalbewustzijnsonderwijs van Eric Hawkins (1984). Het is een voorbeeld van hoe je in een activerende opdracht kinderen zelf taalpatronen laat bestuderen en ze over taal laat praten. Dit zijn kenmerkende eigenschappen voor taalbewustzijnsonderwijs waarin een brede blik op het fenomeen taal centraal staat (Borg, 1994; Van den Broek & Kaal, 2020). Een belangrijk doel van dit type onderwijs is dat leerlingen kennis over taal opdoen om vervolgens beter geïnformeerde en gemotiveerde taalleerders te worden. Leerlingen onderzoeken zelf het fenomeen taal, ze discussiëren met elkaar over taal en hun eigen ervaringen met taal staan centraal. De aanpak is vaak inductief (zelf patronen ontdekken).

Baker, A. E., Don, J., & Hengeveld, K. (2012). *Taal en taalwetenschap*. Amsterdam: Athenaeum

Borg, S. (1994). Language awareness as methodology: Implications for teachers and teacher training. *Language Awareness*, 3(2), 61–71. <https://doi.org/10.1080/09658416.1994.9959844>

Hawkins, E. W. (1984). *Awareness of language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Van den Broek, E. & Kaal, A. (2020). Taalbewustzijn – Taalsystemen en Taalverandering. In: Dönszelmann, S., Beuningen van, C., Kaal, A. & Graaff de, R. (2020). *Handboek*

TAALWIJS.NU

Vreemdetalendidactiek; vertrekpunten, vaardigheden en vakinhoud. Bussum: Coutinho (pp. 311-324).